

DIARIU BELETRISTICU SI ENCICLOPEDICU — LITERARIU.

Unu Don Juan.

— Novela. —

(Urmare.)

III.

A două de Alecu se scolă târziu după o noapte framântată de cele mai ademenitoare visuri.

Se simțea niteliu căm obositu, dar' eră rădîosu de multumire, cîndu se gîndia că jîna în acelu momentu Rosalind'a trebuia se fi cetitu de o sută de ori scrisoarea lui cea focosă.

O veduse în visu frumosa că unu ângeru, suridietore și voluptuosă. Ea se apropiase de elu, î-i luase mînilu și î-i sioptise cu nisce buze, care cersiau o sarutare: Alecule, te iubescu de moriu!

Si acum, în creerii lui Alecu acelu visu se si prefacuse în realitate.

Se imbracă a lene, gîndindu-se la visulu lui, repetîndu desu în fața ogîndii cu surisulu celu mai seducatoru: Alecule, te iubescu de moriu!

Apoi că-si-cîndu vîcea lui ar' fi luat armînoșele tonuri ale vîcei Rosalindei, elu tresaria de placere, 'si inchipuia că chiar' Rosalind'a vorbise, incepea se sara, se dea cele mai indrasnetie rulade, se cînte de diece ori de-arîndulu Caro nome din Rigoletto. Vecinii, carii erău obicinuiti cu ast'feliu de scene, dedeau din umeri dîcîndu: er' i-au venitu zodiile lui coconu Alecu.

Dupa unu sfertu de ceasu de astfeliu de gimnastica, Alecu cadia obositu pe scaunulu din fața pianului si, fîra se-si dea sîma de ce'a-ce facea, incepî primele acorduri ale Carnavalulu de Bucuresci.

Cîndu bagă de sîma lucrulu acest'a, se sparia singuru, că-ci nici odata nu cîntase carnavalulu de Bucuresci după prim'a scrisore de amoru.

— „Mîi, grozavu amoru,“ 'si dîsî elu, „pârjolu, frate, nu dragoste. Pîna acum am scapatu eu, cum am scapatu, că, de!... nu m'am datu cu un'a cu doue, dar' de asta-data s'a hotaritu... Parapanghelos, Alecutia!“

Eroului nostru î-i placea multu se vorbîsca singuru. 'Si tiînea cîte-odata discursuri, că se-si auda vîcea, se emotiona de multe ori, alte ori incrunță sprîncenele, batea din petioru, si-apoi incepea unu recitativu eroicu.

De asta-data tonulu eră melancolicu.

— „Adio del passato, Alecule,“ dîsî elu doiosu, pe cîndu ochii umedi incepeau a lasa se pice cîte o lacrima. „Ce birbantu am fostu eu pîna acum, cîte inimi femeiesci am ranitu si le-am lasatu nemîngaiate se se topesca de superare! Me caescu... se le uitu pe tôte, se versu o lacrima pe mormîntulu tuturoru indragiriloru mele, că-ci că Rosalind'a n'a mai fostu si nu va mai fi. Sîmtu amoru seriosu, ultimulu amoru, care clocotescă că lav'a în vinele mele. Oh, Rosalindo! Rosalindo! te iubescu si te adoru, pentru tine voi se moru!“ Elu puse atîta pasiune în aceste din urma cuvinte, încatu tîta fiint'a î-i fî că sfasiata de dore si suspinele 'lu inecău.

Intîmpulu acest'a 'si terminase toalet'a si pe cîndu voia se-si puna orologiulu în busunariu,

plângându cu suspine, se uită la ceasu și tresari.

— „E târziu,” dîsè elu, „hai la posta trebuie se me accepte respunsulu.”

Alecu sciá pré bine, cã nici-odata nu primise respunsu la scrisorile lui, dar' totusi 'si tiéneá de cea mai scumpa datorie, se mérga se accepte respunsulu si acestu actu importantu 'lu impliniá cu cele mai vii emotii.

Elu 'si asiedîa giubenulu pe capu, luá bastonasiulu din coltiulu odâi si tragîndu-si manusi'a in mân'a stînga aruncá o ultima cautatura in oglinda. Se gasi dupa placu, uitá superarea, surise, 'si tramise o bezea ¹⁾ si esí pe strada scârtaindu din ghetete.

Ajunsesese in Strad'a Dómnei culegîndu cu satisfactiune surisurile trecatoriloru, cându... odata... vedîu inaintea s'a, pe cine?... pe Rosalind'a in persóna la braçiuulu barbatului ei. Frumós'a femeia aveá o toaleta de primavéra, cocheta si vaporósa, care-i imbracá de minune corpulu frumosu si mladiosu cá alu unei dîne din povesci. Câtev'a siuvitie retacitóre de pèru blondu scapáu de sub palari'a-i de paie si se jocáu pe ceafa ei roza, cá nisce fluturi pe o flóre primaveratica.

Aveá de ce se fia nebulu bietulu Alecu, si intr'adeveru respiratí'a i se oprí, mân'a-i tremurânda se urcá repede'la inima; din peptulu seu esí unu típetu usioru, care din norocire nu fû audítu de nimeni, de-óre-ce strad'a erá cam desiérta.

De-acum Alecu inaintá fâr' de voie dupa Rosalind'a lui, care faceá pasi gratiosi si vorbiá cu multa vioitiune, lasâdu se se vedía din cându in cându profilulu corectu alu feçiei s'ale de frumósa blondina.

Cându ajunsera in dreptulu poștei, barbatulu parasi pe Rosalind'a si se urcá repede in vestibulu. In tîmpulu acest'a Rosalind'a scóse din busunariu unu micu plicu de colóre roza si-lu impinse cu grati'a-i naturala in cuti'a cu scrisori. Atunci, fia intêmplare, fia scârtaitul gheteloru lui Alecu, tiner'a femeie intórse capulu si vedîu façi'a grotesca si ochii bulbucati ai eroului nostru ficsati asupr'a-si. Ea surise si se uitá intr'alta parte. Alecu trecú pe dinainte-i, o privi in modu semnificativu, salutá cu tóta grati'a ce-i stá in putere... apoi urcá scarile poștei cu unu aeru important. In acel'asi momentu barbatulu Rosalindei está, elu deochiá o secunda pe Alecu, apoi veni la nevêsta-s'a si amêndoi plecara la braçiu si rîdiîndu.

Atátu de mare este puterea grotescului, incátu Rosalind'a 'si mai intórse odata capulu suridietoru, si ochii sei de viorea intêlnira éراسi privirea ficsa a lui Alecu.

Acest'a erá acum fericitu. O vediu se erá si-guru de iubirea acelei fiintie divine. Elu se repedí la biroulu poștei restante si dîsè cu importantia:

— „Trebuie se am o scrisóre posta restante!”

— „Domnulu se chiama?” intrebá amploiatulu cu negligentia, fàra a-si redicá ochii de pe hârtiile, ce-i stateáu dinainte.

— „Alecu Mofturescu, studentu in dreptu. Ce feliu? nu me mai cunosci, nenisiorule?”

— „A! tu esci, Alecutia? ér' scrisori, birbantule?... Ei, n'ai nimicu, dragutia,” adaogá elu fiindu de multu obicînuitu cu intrebarile zadarnice ale lui Alecu.

— „De unde scii, cã n'am nimicu? Iá, fii bunu, de te uita in cutie, vediu eu adinéori scrisórea, ce-mi erá destinata.”

Amploiatulu, care tocmai se plictisiá cu ocupatí'a s'a cãm séca, crediù de cuviintia a-i face dupa placu, si rîdiîndu càutá prin cutii. Dupa o scurta pauza scóse dintre alte scrisori unu micu plicu de hârtie pembe, cu adres'a:

Tomn

Alegu Movduresc

Loco.

Poste restante.

— „Adeveratu! Alecutia! Iá te uita comedie, cá ast'a! Ai o scrisóre, si inca dela o Nemtióica.”

— „Ce-ti spuneám eu? Dà-o, iubitul, si adio... onorabile! adio del passato! ha! ha! ha! Amploiatulu remase uimitu.

Alecu erá in culmea fericirei. Ce'a ce pâna acum esistase numai in crerii sei cãm sdruncinati, in acestu momentu se prefaceá in realitate.

O scrisóre de dragoste! O! farmecu divinu alu femeii, care lasa o parte din fiinti'a ei parfumata in aceste dragalasie bilete cu hieroglifè piftigaiáte si cu grésieii de ortografie!

Alecu nu-si credeá ochiloru si tiéneá mereu in mân'a stînga miculu plicu. Ast'feliu esí din vestibululu biroului poștalu, ajunse pe trotoaru si incepù a examiná biletelulu, totu inaintându pe strad'a Academiei. Cu mari precautiuni, pentru a nu rupe scrisórea taiá cu briceagulu pliculu si scóse o hârtia roza, care respândí unu mirosu de micsiunele. Alecu o duse la inima, apoi o sarutá uitându-se cu triumfu la trecatorii, carii 'lu consideráu cá pe unu nebulu, o desfacù incetu si incepù a cetí:

„Iupit al meu Alegu!”

— „Iupit al ei!” se intrerupse elu, „Oh, scumpa Rosalindo! E cãm nemtiesce, dar' fia cà-i frumosu!”

— „Iupit al meu Alegu!”

„Oh! nu uita in acel vrumos séra, chint fêsut pe tine la cratin...”

— „La cratin! Ce se fia ast'a?... A! la gradina... Scumpa Rosalindo!”

„... la cratin. Nu este vrumos la tine, Alegu traca, tar' ai cef'a ce chinta pe mine.”

— „Ce chinta pe mine?... Ast'a-i cãm greu de intielesu. Iá se me gândescu nitielu.... Da! da! asiá trebuie se fia: dar' ai cev'a ce incânta. Bravo, Alecule! Scumpa Rosalindo!”

„... chinta pe mine. Te iupesc, main Alegu, Nu pot rapta la mine, trepui se te fed, se te forpesc. Vino ti séra opt ceas la strat'a Tei, piățunte esci cas ti sanidade.”

Daine Rosalinda.

¹⁾ Sarutare tramisa cu degetele.

— „Cas ti sanidade? Ce naib'a se fia ast'a, frate?... A! da! da!... 'Mi dà iutêlnire in façi'a casei de savetate. Urîtu locu si-a alesu, dar' ce-i cu ast'a? Amorul nu este si elu o bóla? Si-apoi cu Rosalind'a, frumós'a Rosalinda. Pècatu, cà nu vorbesce mai bine românesce; dar' nu face nimicu, amorulu are o singura limba la tóte natiunile. Cátu te iubescu Rosalindo! Na! na!“ Eroulu nostru sarutà cu focu scrisórea, pecându unu Olteanu, care treceá prelânga elu cu unu sîru de miei jupuiti si spëndiurati de o prajina, 'lu stropi cu sânge si strigá cátu 'lu luá gur'a: Mîea! mîea!

— „Carnacsi, mitocane! 1)“ strigá Alecu resititu. „Ce? n'ai ochi, hotiule, de stropesci ómenii?“

— „Stâi, cà ti-i scotu eu pe-ai tei, ciocoiule; si asiá suntu prea mari!“ — Olteanulu puse mieii josu si-si sumese mînecele, gat'a de batae. — „Vardistu, Vardistu!“ racní Alecu desperatu.

Unu gardistu, care stateá in façi'a Bancii Poumay, alergá la gâlceava si, apucându pe Olteanu si pe Alecu: „la sectie! la sectie!“ strigá elu.

Alecu se smulgeá de-o parte, Olteanulu de alt'a, gardistulu luase fluerulu in gura, cá se chieime ajutoriu, cându unu sublocotenentu de artilerie, care tocmai treceá pe acolo, recunoscú pe eroulu nostru si-i vení intr'ajutoriu.

— „Ce? tu esci, Alecule? Ce dracu ai facutu?“ apoi adresându-se gardistului, „haid! pleca de-aici!“

Gardistulu salutá si plecá. Olteanulu redicá prajin'a cu mieii pe umeri si plecá injurându: „Alu dracului ciocoiu guleratu! Se me faca elu hotiu pe mine puiu de olteanu? Unde-i Tudoru, seraculu, se-lu bage in nâbâdâi?... Mîea! mîea!“

— „Au avutu norocu cu tine, Costica,“ disê Alecu umflându-se cá unu curcanu, dupa-ce trecuse primejdî'a, „cà-ci déca nu veniái se me opresci, î-i buchisiam, cá pe nisce musce ce suntu.“

— „Ce spui, Alecutia?“ observá ofiçierulu zimbindu. „Esci reu tu, hai?“

— „Reu grozavu, cându me calca cinev'a pe picere. 2) De ce nu me lasási, fratióre, se strivescu pe puiu al'a de Olteanu, se mérga apoi se se plânga la Tudoru alu lui.“

— „Las' Alecule, lasa-lu si pe elu se traiesca, ce naib'a, si elu e omu. Dar' ce ti-a fâcutu de te-a superatu asiá?“

— „Uite, Costica, cetiam o scrisóre dela... dela o matusia din Pitesci...“ Ofiçierulu surise.

— „De cându ai matusi prin Pitesci, Alecule?“

— „Bine dîci! M'a incurcatu Olteanulu dracului. Vreám se dîcu, cetiam unu... manifestu, asiá! unu manifestu electoralu.“

— „De unde manifestu electoralu?“ Alege-rile s'au facutu acú patru luni.“

— „Se-ti spunu mai bine dreptu, vedu cá nu me prinde minciun'a. Cetiam, mè, unu biletu de amoru, dar' se nu cumv'a se te impingá peca-

tele se spui cuiv'a, cà-i femeia maritata, Costica si... scii tu...“

— „Da, intielegu, póte se te afle barbatulu si apoi nu-i bine de pielea t'a.“

— „Barbatulu?... Póte se aiba si diece barbati, totu nu mi-e frica de ei,“ se îngâmfa Alecu. „Ea 'mi da intêlnire pentru de séra...“

— „A!...“

— „Asiá, frate! Si pe cându cetiam dulcile ei cuvinte, éca trece netotulu de Olteanu cu mieii lui si me stropesce de sânge. Erá se-lu facu pisalitia, cându fricosulu strigá dupa vardistu, dar' nu-mi pasá de amendo, déca nu i-asi fi iertatu in hatîrulu teu.“

— „Bine facusi, Alecule. Omulu voinicu e totu-de-a-un'a generosu. Cà-ci: omulu ce nu dà mórtea, cându póte, multe póte, — scii cum cânta Alexandri in Dumbrav'a rosie.“

— „A! sciu... Adica... nu pré sciu; n'am cetitu Dumbrav'a rosie. Cu pecatele astea de amururi nu mai ai vreme de nimicu seriosu.“

— „Te'ncurca reu amorurile, Alecule? Esci strengariu mare tu, hai?“

— „Eu din parte-mi suntu tare liniscitu, Costica draga. Dar' vedi tu, femeile, femeile nu-mi dáu pace. Uite, cum e si de asta-data: am vediutu-o alalta-séra, ieri i-am scrisu, si adi 'mi dà intêlnire. Poti se refuzi, frate? Si de ai cunósce-o, Costica! de ai vedé-o, cátu e de nostima, me prindu, cà m'ai invidiá.“

— „Cum o chiama, Alecule?“

— „Rosalinda, draga. E nume căm nemtiescu, asiá mi se pare, dar' cátu resuna de armoniosu in urechile mele! Mi se pare music'a lui Wiest.“

— „Ha! ha! ha! di mai bine o flaşnetu Alecule!“

Eduard si Cunigu—unda, Cunigunda si Edu-a-a-ard!

„Ha! ha! ha! poeticu esci, mititelule!“

— „Ei, fugi de-aici, Costica! Me superi cu glumele t'ale... Mai biue... éta-ne la Union, hai, se bemu o bere de Pilsen. Hai, de! facu eu cinste.“

— „Bere inainte de mésa? Te-ai nemftitu cu totulu, Alecule.“

— „Se vedi cátu e de buna. Scii? — Si Rosalindei î-i place berea. De cându o iubescu, mi se pare, cà berea e unu adeveratu hectaru.“

— „Póte vréi se dîci nectaru, Alecule; hectaru e altu-cev'a baiete.“

— „Bine dîci, frate; decându iubescu Nemtióice am uitatu grecés'a.“

Ei intrara la Union, cafenéua la moda. Erá aci multa lume. Unii béu tiuca séu mastica dupa obiceiulu românescu, altii bere dupa obiceiulu nemtiescu. Mesele eráu pline. La o mescióra dintr'un coltiu siedeáu Mustacescu, Repediénu si doctorandulu in medicina Barbu Lanciovici, internu la unulu dintre spitale.

(Va urmá.)

Iosif Popescu.

1) omu de réndu.

2) Multi Bucuresceni dîcu picere, in locu de picióre.

Judetiulu.

— Romanu istoricu. —

(Urmare.)

In cumplit'a tacere ce domniá se audiá scârtiaitul unghiiloru aloru doi barbati, cari asceptáu dela acésta stranie munca scaparea loru.

Dar' fiorosulu si strepeditoriulu scârtiaitu deveniá din ce in ce totu mai slabu.

Nu trecura nici dóue, multu trei óre, cându Alexandru se vediù silitu a intrerupe ricaitulu.

'Si tocise unghiile dejá asiá de tare, încátu lucrându cá si turbatu inainte 'si belise mânilé si pielea de pe vêrfulu degeteloru, detese de carne viia si sângele incepuse se-i roureze, éta pentru-ce fusese silitu a se oprí.

„Credeám cá voiú dá de vre-o pétra si scotiéndu-o se-mi facu unélta din ea,“ díse elu aruncându-se desperatu pe culcusiulu seu de paie.

„Si eu totu asiá gândeam, dar' pare cá n'avemu norocu,“ respunse Petru. „Nu merge,“ mai adause elu si se oprí si elu din lucru.

„Nu merge,“ repetá Alexandru desperatu si incepù se-si stérgea vêrfulu degeteloru sângerate.

„Me voiú incercá inca puçinu, dar' de-oiu dá de marginea acestei pietre de-aici,“ reluá Petru aretându spre unu bolovanu din zidu, pe care-lu desvelira de tincuéla.

„Asiu face si eu cá tine,“ adause Alexandru, „dar' nu mai potú, voiú asceptá pâna mi se voru mai aliná puçinu dorerile, apoi me voiú incercá din nou.“

Petru sapá mereu in zidu, dar' fâra nici unu sporiú. 'Lu ajunsé nóptea si nu isbutise inca a dá de coltiulu petrei pe care voiá s'o scóta din zidu. Si lui î-i sângeráu dejá vêrfurile degeteloru, dar' mai deprinsu cu dorerile trupesci, potù se le rabde têmpu mai indelungatu.

La cele diu urma inuse si elu fù invinsu de ostenála si de desperare.

Se aruncá si elu pe culcusiulu de paie. Amêndoi stateáu muti si eráu prad'a desperarei.

Dupa câtv'a têmpu Petru adormí.—Alexandru cu tóte cá nu dormise dóue nopti de-arêndulu, nu gasí nici acum necesarul repausu. Sângele-i clocotiá prin vine si se urcá valuri, valuri la creeri, carii se munciáu mereu a nascocí vre-unu midílocu de scapare.

Din cându in cându 'si pierdeá sêmtîrile, dar' nu cá omulu care trece in pacíniculu imperiu alu visuriloru, ci cá acel'a pe care-lu parasesce poterea vitala, cá acel'a care cade in lesîni. Apoi éra si treziá si sufletulu 'si urmá munc'a condanniloru.

Cele dóue nopti precedente i parusera nemesurate de lungi, nóptea de-acum inuse i-se faceá cá si o eternitate nesfêrsita.

In fine... da, nu se insielase... de asta-data nu mai erá naluc'a nemilósa, care in sute si mî de rênduri 'si rîsesé de elu in decursulu acestei

nopti grozave, in fine... o slaba licurire ce strabateá prin resufatóre, i anuntiá re'atórcerea dilei.

N'aveá se-i aduca nici unu bine acésta dí, care reveniá splendida si radiósa pentru cei-ce se poteáu bucurá de binefacerile ei, dar' nemilósa pentru bietii priusonieri.

Si totusi sufletulu omului este ast'feliu intocmitu, cá se-lu descuragieze intunecimea si se-lu inviozeze lumín'a.

Vediéndu Alexandru cá si Petru s'a desceptatu i strigá:

„Se reincepemu Petre!“

„Se reincepemu Mari'a-t'a!“ respunse Petru redicându-se.

Dar' vai nici unulu nici altulu nu eráu in stare a se reapucá de munc'a loru de scapare.

Degetele li se umflaserá atâtu de tare încátu de-abiá poteáu se le mai incovóe decum se fi potutu sapá cu ele.

Privira uimiti unulu la altulu. Apoi cadiura in o tacere profunda.

Alexandru, déca nu i-ar' fi fostu rusíne de servitoriulu seu, ar' fi plânsu cu lacrimi,—Petru, déca nu s'ar' fi sfiutu de stapânu-seu, ar' fi racnitu de cinda.

Ast'feliu statura ei tacuti óre întregi, dar' ce feliu de óre!? Eráu vécuri întregi, vécuri de cumplita dorere pentru sermanii prinsonieri.

De-odata liniscea tacuta fù intrerupta.

Éra si se facù, cá si eri pe acel'asi têmpu, o lumina orbitóre, apoi se slobodí éra si unu cosiu.

O vóce, erá vócea betrânei Dochiei, strigá:

„Legati târn'a ce-am slobozitu-o eri de sfóra, puneti si ulciorulu in ea.“

„Petru se grabí a deslegá cosiulu.“

„Este ulcioru in elu?“ întrebá Alexandru.

„Este!“ afirmá Petru.

„Atunci poti dara se retrimiti pe celalaltu.“

„Si asiá nu mai erá nici o picatura de apa in elu.“

„N'am întrebatu de apa!“

„Poftimu de gusta din mâncari.“

Alexandru luá tremurându pânea, care de asta-data nu erá taiata in dóue.

O rupse de o facù bucatiele dar' nu gasí nimicu in ea.

Intru acé'a Doch'i'a trasese târn'a la sêne, ér' acum inchideá lodulu, si se facù éra si intunerecu.

„Nu mânânci, Mari'a-t'a?“ întrebá Petru.

„Ba éta am imbucatu din acésta pâne, dà-mi ulciorulu se beau, si mânâncea si bea si tu.“

Petru indepliní cu sântienie întregulu ordínu ce primise.

Cum nu. Unu omu sanetosu cum erá elu, flamândiá in decursu de dóue-dieci si patru de óre.

„Beá de 'ti potolesce setea pâna ne va veni éra si apa próspeta,“ díse Alexandru

„Déca poftesci se mai beái Mari'a-t'a, nu te gândí cât:si de puçinu la trebuintiele mele,“ replicá Petru, oferindu ulciorulu pe care-lu luase dela gura.

Binenimeritu.

„Mie nu mi-e sete,“ dîsè Alexandru, „dar' voiu versá ap'a!“

„Pentru-ce?“

„Cá se ne folosimu de ulcioru la stricatulu zidului dimpregiurulu usiei.“

„La ce te gîndesci Mari'a-t'a! Vomu stricá ulciorulu, fâra cá se facemu vre-o isprava cu elu.“

„Las' se se strice!“ fâcù Alexandru.

„N'ar' fi paguba, cà-ci nu este vre-o scula dar' mi-e téma cà maic'a staritia va ghîci ade-verulu si ne va zadarnici tóta munc'a.“

„Lelea Dochia, care ne slobóde mîncarea este de partea nóstra si nu va spune nimicu.“

„Eu suntu siguru cà va spune!“

„Si eu siguru cà nu!“

„Lelea Dochia nu va poté ascunde ulciorulu celu spartu.“

„Aici ai dreptate!“

„Dar' déca Mari'a-t'a esci patrunsu, cà ace'a care ne slobóde mîncarea, este gat'a a face cev'a pentru noi, spune-i se puna in cosiulu cu mîncarea impreuna si vre-o unélta — vre-unu cuiu macaru.“

„Dar' pâna ne va pune, va fi bine se ne reculegemu poterile, se mîncamu se bemu si se dormimu in ticna.“

„Hai déca s'ar' face aceste lucruri atâtu de lesne precum le spui tu.“

„Se incercamu Mari'a-t'a.“

„Se incercamu!“

„Nu poftesci se mai mînânci nimicu?“

„Nu!“

„Nici se beai?“

„De-o-camdata nu. Saturate si adapa-te fâra nici o grigia.“

Petru mai imbucà de vre-o dóue ori, apoi 'si udà puçinu gîtulu si in fine se încercà a mai trage unu somnu.

Dar' de asta-data nici elu nu potù adormi.

XI.

Incercari nòue.

„Mari'a-t'a!“ incepù Petru dupa óre care tîmpu.

„Ce vréi?“ intrebà Alexandru.

„De trecere de vreme nu te-ai îndurá se-mi mai spui de un'a, de alt'a?“ reluà Petru cu tonu tragânatu.

„Voiesci se-ti facu la povesci?“ observà Alexandru posomorîtu si vorbindu a síla.

„Ba nu, Mari'a-t'a, dar' m'am totu gînditu si resgînditu, si totusi nu mi-am potutu dá séma de unu lucr'u...“

„De care?“

„Se fia cu iertatiune Mari'a-t'a... Dupa câtu am aflatu si dupa câtu scú, Mari'a-s'a jupânulu banu, tatalu Mariei t'ale umbla dupa Domnie!“

„Da, asiá este!“

„Mari'a-t'a inse umbli dupa fét'a Domnului!“

„Ei, si ce voiesci se dîci tu cu ast'a?“

„Voiescu se dîcu, cà dupa parerea mea, Mari'a-t'a ai apucatu pe o cale mai cotita, dar' mai lina si mai sigura, care te va duce totu acolo, unde voiesce se ajunga si Mari'a s'a banulu. Este mai sigura, cà-ci nu scú dieu, cum Mari'a s'a banulu va poteá se birue pe Sierbanu Voda, care are la poruncile s'ale o séma de ostasi...“

„Asculta Petre, tí-e iertatu se gîndesci ori-ce ti-ar' placé tíe. Aici in acestu locu 'ti iertu chiar' se-mi spui gîndurile t'ale, asiá dupa-cum mi le spusesi acum, fiindu-cà 'ti suntu detoriu cu recunoscintia. Dar' tocmai din acestu indemnu 'mi pare reu cându te audu vorbindu ast'felu, si cá se-ti aretu, câtu de multu 'ti pretiuescu harnici'a t'a si câtu de tare dorescu, cá se nu ne judeci asiá de gresítu precum pari a ne fi judecatu pe amênd'oi, atâtu pe tata-meu câtu si pe mine, 'ti voiu spune cum stáu lucrurile, cà-ci aievea nu sentu asiá precum tí-le inchipuesci tu.“

„'Ti sarutu mînile Mari'a-t'a si érta déca nu ti-am grafitu pe placu, dar' am spusu si eu dupa-cum m'a taiatu capulu.“

„Bine, te credu. Asiá-dara afla, cà déca umblu dupa fét'a lui Sierban Voda, nu o facu. dupa-cum credi tu, pentru-cá se ajungu pe scaunulu Domnescu, ci o facu de dragoste.“

„Intielegu, Mari'a-t'a!“

„Dupa inim'a si sufletulu meu asiu spriginí mai bine pe Sierban Voda, cà-ci este tatalu Rucsandrei.“

„Asiá, asiá Mari'a-t'a, dar' despre alta parte, Mari'a-t'a esci fiulu Mariei s'ale a banului...“

„Nu numai cà suntu fiulu banului,“ afirmà Alexandru, „dar' Sierbanu Voda m'a jignitu, unde m'a durutu mai tare, dupa-cum bine scú, cà-ci 'ti este cunoscutu, cà pe Rucsandr'a a inchisu-o in acestu schitu numai si numai cá s'o ferésca de mine, cá de unu nemernicu.“

„Intielegu, Mari'a-t'a.“

„De altmintrea, cu tóte cà suntu fiulu banului Mihnea, care umbla dupa Domnie, chiar' déca Sierbanu Voda n'ar' fi avutu pe Rucsandr'a de fét'a, eu unulu asiu fi fostu pe partea lui, cà-ci Românu suntu...“

„Se fia cu iertare Mari'a-t'a, dar' vorb'a ast'a n'am intielesu-o.“

„Suntu Românu, asiá am dîsu, si cá pe unu Românu detori'a me calca a fi pe partea lui Sierbanu Voda.“

„Cá pe partea acelu'a, care este Domnu alesu.“

„Si nu numai fiindu-cà e Domnu alesu ci mai multu fiindu-cà tata-meu banulu Radu Mihnea umbla se-lu scóta din Domnie cu ajutoriulu strainiloru...“

„Asiá este, dovada chiar' noi, care suntemu pe cale, vorb'a vine, cá se aducemu in tíera pe strainii de Ardeleni.“

„Vedi, ast'a me dóre mai multu decâtu ori-ce. In locu se staruimu a curatí tíer'a de straini, ne bizuimu pe ei, ne folosimu de ajutoriulu loru si le dâmu nasu.“

„Dór' nu voru remâné in tiéra.“

„Nu toti si nici nu vorbescu de acei'a pe cari voijmu se-i aducemu acum, ci de ostasii, cari suntu veniti de multu, adusi de alti Domni români. Voiescu se spunu de multimea de Unguri, de Ardeleni, de Arnauti, de Greci, Bulgari si de Sërbi, cari umplu sîrurile ceteloru nòstre. Tata-meu banulu s'a întielesu cu capeteni'a lor, care nu este altulu decâtu ungurulu Stefan Petnabazi.“

„Câm slaba nadejde,“ adause Petru, „deca Mari'a s'a se bizue pe acesti'a, cà-ci au puçini puçcasi, de care se afla in lipsa si Ardelenii, si mai cu séma Ungurii se batu mai voiosu cu sabiile si calari cu sulitiele.“

„Chiar' de ar' avé puçcasi mai multi decâtu ai nostri nu m'asi fi invoitu nici-odata din indemnulu meu, cá se me insoçiescu cu ei. Acesti straini nu se batu pentru noi din sêmtilulu lor, ci numai fiindu-cà le-amu fagaduitu o léfa mai buna cá ace'a pe care o primescu dela stapânirea de astadi. In locu de doi bani, tatalu meu le-a fagaduitu cà le va plati siésa bani rosii pe di.“

„Da, am auditu, cà li s'ar' fi fagaduitu chiar' si sporirea merticeloru de carne, de pâne de grâu, de meu si de luminari.“

„Asiá este. Afara de acést'a tata-meu s'a legatu a pune capeteniele totu dintre ei, firesce. Marele Cluceru, scii acel'a, care primesce banii din visteria si cumpera provisiune de pâne, vinu, orzu si fênu trebuintiose armiei, va fi unu Unguru. Cei doi Cluceri, cari suntu sub elu, Clucerulu de aria, ingrighindu de magazinele de fênu si de orzu, Clucerulu de pivnitia, ingrighindu de vinu, totu asemenea si jignitierii, pusi preste jignitie séu magazii, nu voru mai fi luati dintre boiernasii tieriei, ci dintre soldatii cei straini.“

„Reu, Mari'a-t'a!“

„Dar' ascépta se mai audi: Marele Slugeru insarcinatu cu aprovizionarea armatei de carne si luminari, Marele Pitaru, care imparte la cete carnea si luminarele, Marele Sietraru, care ingrigesce de corturile armatei si Sietrareii, acesti'a toti, sub Domni'a tatalui meu voru fi straini.“

Marele Spataru inse? . . .

„Comandantulu Calarasiloru, alu Lefegiiloru, alu Saraceiloru si alu Acutelniciloru, acel'a care, dela fia-care cruce a loru primesce câte unu leusioru pe anu si unu caru de fênu, acel'a care ia câte unu daru dela fie-care ofiçieru, cându inaintéza in gradu, si in fine judecatoriulu priciniloru óstei, de acel'a întrebi tu?“

„Deca i dice Mare Spataru atunci de elu întrebu.“

„Tata-meu e hotarfitu se me puna pe mine la acestu cinu.“

„Ha, bravo, ast'a-mi place Mari'a-t'a. Dar' ai pomenitu de Calarasi, de Lefegii, de taracei. Am mai uditu adese-ori vorbindu-se de cetele nòstre, dar' n'am avutu inca parte, se audu vre-o data ce si cumu. Mi-ai face unu mare bine, decá te-ai indurá a-mi spune, câte feliuri de ostasi

avemu si, preste totu cum este intocmita armi'a nòstra.“

Alexandru aruncà o privire spre feréstra. Lumin'a care licuriá prin gaur'a din lodu, straluciá inca asiá de tare, încátu nu erá posibilu se fi trecut decâtu multu amédiulu. Pâna de séra erá multu si nemesuratu de multu pâna a dóu'a deminétia, care aveá se-i duca cu unu pasu mai aprópe de scapare.

Aducându-si a-minte de chinulu asceptarei ce mai aveá se indure, oftà din adênculu inimei, apoi inse, mai multu pentru a uitá de acestu gându decâtu pentru a face pe placu lui Petru, începù a spune:

„Armat'a nòstra este impartita in cete de o mia de ómeni sub unu capitanu. Fia-care ceta se sub-imparte in diece centuri sub unu Sutasiu séu Juz-basia. Fia-care centuria se mai imparte in diece Decurii sub unu Cetasiu. Capulu a cinci sute se numesce Vatafu.

„Adica mai bine diésu Ciausiu,“ 'si permise Petru a observá.

„Lumea a inceputu se díca acum Ciausiu in locu de Vatafu, dar' nu sciu dieu, care din dóue este mai buna.“

„Câte feliuri de ostasi avemu, Mari'a-t'a.“

„Se tí-i spunu pe rëndu. Mai întâiu suntu: cetele de Dorobanti ori némulu Dorobantiescu, in numeru de cinci mii cruci ori de diece mii de ómeni.“

„Cum diece mii? . . .“

„Da, diece mii, atât'a facu cinci mii de cruci, cà-ci la Dorobanti vinu doi ostasi séu doi frati de slujba pe o cruce. Dorobantii suntu pedestrasi, au pucsi si tunuri. Pâna nu se aflase prafulu de puşca eráu inarmati cu arcuiri si cu sulitie. Capulu lor se numesce Capitanulu celu mare.“

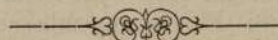
„Dar' me rogu de iertare, cà 'ti precurmú firulu vorbirei,“ 'lu intrerupse Petru. „Nu m'am dumeritu cu deseversire asupr'a cruciloru. Mari'a t'a dísesi, cà doi frati de-o slujba ar' veni pe o cruce. De buna séma ai întielesu aici slujb'a ostasiésca. Eu sciu inse si trei, patru si mai multi insi la cruce, si-apoi sciu si de negutiatori, care-si dícu frati de cruce.“

„Éta cum sta treb'a,“ 'lu informà Alexandru. „Stapânirea dà léfa, hrana si vestminte numai ostasiloru de rëndu, ér' ei, ostasii suntu indetorati se platésca óre-ce la capeteniele lor. Pentru-cá se póta mai lesne plati, s'au impartitu in cruci si s'a hotarfitu, cá fia-care cruce se platésca unu leusioru pe anu. La Dorobanti care este o ceta mai bogata suntu numai câte doi ostasi asiediati pe cruce, ér' la cete mai serace suntu si trei, patru, ba si mai multi. Brezele negutiatoresci 'si platescu dajdi'a totu pe cruce, deci si negutiatorii suntu asiediati pe cruci.“

„Am întielesu,“ facù Petru.“

(Va urmá.)

TEOCHAR ALEXI.

PALARI'A CEASORNICARULUI.

Comedie in 1 actu.

De

Emile de Girardin.

Localisata de Doriau.

(Urmare.)

Scen'a XIX.

Cei de mai inainte fara Petru.

Aurelu: Ei, acum se ne spunemu ce avem a ne spune, bunulu meu amicu, — pe mine nu me poti amagi. Tu suferi, — esci nefericitu, — impartasiesce-mi ce ai, eu te voi curá. — Esci jalusu? 'Ti face superare cocón'a? Ei, adeca ast'a nici nu e nefericire, — nu e nefericire seriósá.

Trand.: Pentru mine ar' fi cea mai grozava nefericire pe lume.

Aurelu (*veselu*): Tu totu trebuie in sfêrsitu se te obicinuesci cu ast'a, trebuie se fi pregatitu la asiá cev'a. Vedi, dragulu meu, asiá cev'a e inevitabilu, cá si mórtea, — trebuie se o accepti cu linisce firma. Trebuie adeca se-ti dñci in tóta deminétia: 'mi e indiferentu, de totu indiferentu, — vine apoi dñu'a cea mare, vei dñce fôrte naturalu ér': mie mi-e indiferentu.

Trand.: Acést'a n'asiu dñce-o nici-odata!

Aurelu: Se vorbimu sinceru, — te supera boierasiulu?

Trand.: Boieriulu! Nu scutu ce vréi se dñci cu ast'a!

Aurelu: D'apoi tinerulu celu frumosu din clubulu Jokei-loru, care e inamoratu de soçi'a t'a si o persecuta pretutindenea.

Trand.: Cum, s'ar' poté cá cinev'a se cuteze.

Aurelu: Liniscesce-te numai! — Nu se vorbesce, cá ea l'ar' incuragiá. —

Trand.: Dejá cugetulu. . . .

Aurelu: Tu-mi placi intru adeveru! Tu 'ti inchipuesci, cá ai luat pe cea mai frumoáa fêta din Bucuresci, si acum se nu-i fia nimenui permis a se uitá la ea. Tu vréi se-ti monopolizezi cocón'a? Ei si cu ce dreptu? Cine esci tu, cá se-ti atribui unu privilegiu atátu de monstru?

Trand.: Ei, ñ-i suntu barbatu.

Aurelu: Acum se rostí cuvêntulu celu mare — barbatu! Ce are ast'a de a face, frate? Nu suntu si eu barbatulu soçiei mele, — si facu eu pretentii? Tu ti-ai alesu cocón'a pentru frumseti'a ei, si asiá nu-ti este permis se te plângi cându ómenii o admira.

Trand.: Eu nu-i oprescu cá se o admire, ñ-i oprescu se o admire in modu obrasnicu; dar' o asemene oprire n'are pentru mine nici o greutate. — Elen'a nu este cocheta.

Aurelu: Cu atátu mai rea! O cocheta e cea mai puçinu primejdíósá dintre tóte femeile! Cochetaria e bani merunti — banii merunti ai amorului, si o femeia care n'are bani merunti. . .

Trand.: Si Elen'a me iubesc, — ea me iubesc!

Aurelu: Da, si spunêndu-ti adêverulu, totu de-a-un'a m'am miratu de ast'a.

Trand.: Pentru ce?

Aurelu: Din ace'asi cauza, pe care mi-o spusesi mai 'nainte: pentru-cá ñ-i esci barbatu.

Trand.: D'apoi nu o iubescu si eu pe ea, cu tóte cá e soçi'a mea?

Aurelu: Ast'a-i altu-cev'a! O femeia déca ea e si maritata, remâne totu femeia, dar' unu barbatu insuratu nu mai este barbatu, e numai unu soçiu, cu alte cuvinte unu ursu.

Trand.: Dar' . . .

Aurelu: Protestéza câtu vei voi, eu totu am dreptate. — Pe câtu suntu de mititele, de elegante si de delicate soçiile, totu atátu de duri si grobiani suntu soçii.

Trand.: Nu toti, — vorbesce numai câtu pentru persón'a t'a.

Aurelu: Eu, eu suntu fôrte urítu, — celu puçinu in negligé. — O, eu trebuie se dáu dreptate cocónei mele, — in negligéulu de deminétia suntu grozavu de urítu. Afara de acést'a noi suntu reu imbracati, reu frisati, murdari, — in scurtu, noi nu semênamu intru nimicu cu cocónele nóstre fine, delicate si elegante. Cocónele nóstre 'si spala dñu'a intréga degetutiele cu esentie parfumate, — dar' noi potemu se ne frecamu câtu vomu vré mánile nóstre cele aspre, — ele totu dure remánu. —

Trand.: O!

Aurelu: Desigur, privesce la ale mele! Eu adi deminétia le-am grigítu cum se cuvine, si acum suntu deja dure, — si tu pretindi, cá cu ast'feliu de mánii se te adóre cinev'a? Nebunte!

Trand.: Apoi da, ai tóta dreptatea, unu barbatu e o fiintia monotóna, uriciósá si infricosiatóre — o admitu! Si tu, tu cu tóte aceste esci de diece ori mai multu cá altii. Esci acum multumitu?

Aurelu (*ríde*): Da.

Trand.: Dar' eu, Aurelu, eu façia cu ea nu suntu unu soçiu, — nici n'am fostu vre-odata, — eu suntu unu amantu, unu amantu pasionatu. Ea nici cându nu m'a vediutu morosu, nici cându bolnavu, nici cându negligeatu, — scurtu, nici cându cá pe unu soçiu. Si din cauza, cá eu de patru ani încóce nici o dí, dar' nici macaru o óra n'am fostu pentru ea unu soçiu, credu cá potu pretinde, cá se nici nu tracteze vre-odata cu mine cá si cu unu soçiu. Intielegi-me acum?

Aurelu (*se scóla*): Da, si cuvintele t'ale 'mi causéza multa placere.

Trand.: Cum asiá?

Aurelu: De, pâna acum 'mi faceám câte odata imputari, cá erám prea duru, prea fâra considerare façia cu cocón'a mea, — dar' acum cându vedu, cá jucându si Troubadourulu, totu acolo esu, acum suntu mângaiatu, ba eu preferu positi'a mea façia cu a t'a, — eu, eu celu puçiniu nu m'am lasatu nici-cându se fiu amagitu.

Trand. (*se scóla*): Nici eu si — tu deasemenea nu; cocón'a t'a e cu vêrtuti, pentru-ce vréi se o banuiesci?

Aurelu: Asiá, acum jóca pe orbulu pe so-
coteal'a mea, — si eu 'ti dícu: Vorbesce câtu
pentru persón'a t'a!

Trand.: Déca-ti face o placere, nu-mi pasa,
crede, cá, cocón'a t'a te insiela, — dar' nu me
sili se-ti imitezú vértutile t'ale filosofice.

Aurelu: Admitu, — primele momente suntú
crudele, dar' te vei obicínui si in curéndu te vei
convinge, cá aceasta positie de unu ciustitu in-
sielatu 'si are si ea farmeculu si avántagiile ei.
Câtu de amabile devinu aceste fiintie dragalásie,
câtu de preventóre, decum se sêmtu vinovate fácia
cu noi! Ce mai regretu, ce ispasire tainica si fer-
mecatóre! — Cum ne studiaza ele gustulu si cele
mai mici cugete! — N'ai observatu si tu ast'a?
De, vei vedé-o si tu mai târdíu! Decum incepu
cocónele a ne insiela, mâncarea devine mai buna,
tóta gospodari'a mai regulata. E unu lucru recu-
noscutu, cá nicairi nu prândiesci mai bine cá si
la barbatii pre cari i tiéni — asiá de inofensivi.

Trand. (exaltatu): Tu mergi prea departe,
Aurelu!

Aurelu: De unu anu incóce la mine e es-
celenta cuh'u. Si ce ordine, ce punctuositate dom-
nesce in casa! N'ai aflá o péta, unu firu de pravu!
(Arunca ochii la unu scaunu): Vedi, la mine, spre
esemplu, nu vei aflá nici-odata asiá unu sínoru
desfacutu, — si ast'a me face se crede, cá cocón'a
t'a n'are se-si faca nici o imputare. Déca s'ar'
sêmti ea vinovata, numai decátu ar' fi separatú
ast'a, — amiculu meu, cáta vreme vedi asiá cev'a,
ai inca sperantia — si boierasiulu se opintese
inzadaru.

Trand. (exaltatu): Éra acestu —! Eu nu-lu
cunoscu.

Aurelu: Elu inse te cunósce bine, cá nici
nu sosesci bine la teatru in logi'a t'a, si elu se
ivesce in logi'a lui, — cá a-séra spre esemplu.

Trand. (neliniscitu): Cum — balanulu acél'a
micu, care siedeá eri in logi'a vis-à-visu de noi?

Aurelu: A, tu l'ai observatu — frumosu,
incepi a te formá — a cáscigá desluciri.

Trand. (a parte): Domnulu, pe care-lu ob-
servái, seméná... ba, dá!

Aurelu: E frumusielu, finu si de moda —
pe ast'a puu femeile multu pretiu.

Trand.: Aurelu, me faci turbatu.

Aurelu: Ce vréi? Eu suntú filosofu. —

Trand. (turbatu): Tu nu esci filosofu, ci
unu gáde!

Aurelu: A, d'apoi lucrulu e seriosu? Eu
glumiám numai — si tu... tu scii cev'a?

Trand.: Nimicu. Lasa-me —

Aurelu: Prietine, — te compatimescu.

Trand. (amenintiándu): Te rogu, nu me com-
patimi!

Aurelu: Bine, liniscesce-te, eu me ducu. —
(a parte): Trebuie se aflu, unde e boieriulu acél'a.
— Bietulu meu veru! E ciudatu lucru, — déca
'lu vedu fericitu, me superu; si déca 'lu vedu ne-
fericitu, 'mi face mai multa superare. — O mo-
ralistiloru, cum vreti se-mi esplicati acést'a?

Trand. (a parte): Da, — elu siedeá vis-à-visu
de noi. —

Aurelu: Óre unde mi-e palari'a. (ese in salónu.)

Trand. (singuru): Ea nu vine a-casa, — unde
póte fi? O boieriulu acél'a, — 'lu voi omori! —
Dáca asiú scí numai cum 'lu chiama.

Aurelu (se reintórce): La revedere Juliane
si nu te superá! Dara, — ce palarie e acést'a?
(Palari'a e mai mica si nu-i íntra pe capu.)

Trand. (a parte): E ace'asi palarie! — Este
cinev'a ascunsu in salonu, — o!

Aurelu (striga): Petre, palari'a mea!

Scen'a XX.

Cei de mai 'nainte, Petru.

Petru (íntra prin midílocu): Domnulu meu!
(Retiéne de mâna pre Aurelu, care voiesce sé între in sa-
lonu. Trand. i observa.)

Aurelu (in fundu): Palari'a acést'a nelinis-
cesce pe Julianu.

Petru (aduce palari'a lui Aurelu): Aici, dom-
nulu meu.

Aurelu: Oh, acestu boieru, — 'lu voiú
aflá eu! (Ese.)

Scen'a XXI.

Trand., Petru.

(Trand. navalesce cá esítu din fire in salonu.)

Petru (iá palari'a si o arunca in buffetu in
fundu in drépt'a; urmăresce cu ochii pe Trandafirescu):
Afurisita de palarie! Elu cauta pretutindene in
salonu — asiá — acum stá la cuptoru — elu ob-
serva, cá ceasorniculu — 'lu cauta — suntú perdutu!

Trand. (se reintórce): Elu nu e aici, — dar'
ea, — unde este ea?

Petru (a parte): Trebuie se fiu palidu cá
mórtea, — déca va observá-o —

Trand. (apuca pe Petru de grumazi si 'lu téraie
inaintea scenei.): Tu o scii, miserabile! Unde e?

Petru: O, coconule, ai considerare!

Trand.: Considerare, miserabile! — Credi,
câ-ti voiú poté iertá? O, voiú scii eu se te pe-
depsescu — mai áutáiu inse vorbesce: unde e?

Petru: O, ce nenorocire! Se fi atátu de
precautu si tótu se te afle.

Trand. (inca totu tiéne de grumazi pe Petru):
Recunosci in sférsítu, misielule!

Petru: Trebuie, coconule dupa-ce d.-vóstra
o sciti dejá —

Trand.: Dar' spune-mi tóte — unde-i?

Petru: E — Domnedieulu meu, elu a —

Trand. ('lu scutura infuriatu): Unde e?

Petru (cade in genunchi): E, e la — la elu —

Trand.: La elu! Mai dí-o odata, déca cutezi.

Petru: Eu — nu cutezu. —

Trand. (cade pe unu scaunu): La elu?

Petru: Da, coconule, de unu ceasu, — dar'
numai trei díle va stá la elu. —

Trand. (fára de a-lu ascultá): La elu!

Petru: Mi-a promisú desigurú — celu multu
trei díle. Déca d.-vóstra nu voiú se remána la
elu, me voiú duce se-lu aducu, inainté de... nu

me aude, — cându i turbatu, ai gatatu-o cu elu, numai aude nimicu. (Se scóla.)

Trand. (a parte, desperatu): E deci adevratu — adevratu! O, acum sântiescu eu, că n'am cre-diutu-o, — tóte santu pierdute — onórea mea, viéti'a mea, fericirea mea. — O, e grósnicu! Atátu de multu o iubiám!

Petru: A, cocón'a. (Iá farfuriile pe tasa.)

Trand. (sare in susu, merge spre drépt'a): Aici e!
(Va urmá.)

Ochi de femeia . . .

Cându Domnedieu s'a invoítu
Se faca pre femeia —
A ruptu o radia din seninu,
Din fulgeru o scânteia;

Si-amestecându acestu seninu
Cu strašnic'a scânteia,
Sub fruntea ástei dulci fiinti
Facú ochi de femeia.

De-ace'a farmeculu din ei
Incânta si sdrobesce,
Si vai de omulu ce 'ntéinindu
Femeia, 'n ei privesce!

G. SIMU.

Mi-e doru . . .

'Mi-e doru ér' de valea ce curge in gândire
Prin stâncile sure, prin bradii de-unu veacu;
Pe tiermurii-i veseli in dulce semtîre
Cu fruntea 'ncreţita pe gânduri se jacu.

Si cându ea va geme de a vântului siueru
Spre micile-i unde eu capu-mi se plecu,
Se-mi cânte ciobanulu din jalnicu-i flueru,
Si 'n inim'a-mi trista dorerea s'o 'necu.

TRAIANU H. POPU.

Fortun'a.

Dómna draga! inzadaru
Te trudesci; cá-ci alu teu charu,
Eu luptându Poiu cáscigá
Chiar' viéti'a de mi-asíu dá.

Intr'o dí totu te-oiu repune
Si atunci in jugu te-oiu pune, —
Dar' cându te-oiu fi biruitu,
Greu voiu fi si eu ranitu.

De prin rane alu meu sânge
Curge-vá si eu m'oiu stînge,
Dara voiu muri 'mpacatu
Cá 'nzadaru nu m'am luptatu.

(H. Heine.)

C. MORARIU.

DIVERSE.

Cronica. — **Santirea monumentului lui Aronu Pumnulu** s'a serbatu in 16 Iuliu n. la Cernauti, dupa urmatoriulu programu: 1. Deminéti'a la 8 óre, serviciu Domnediescu in beseric'a catedrala, celebratu de Eminentia S'a Inaltuprésantítulu arhiepiscopu si metropolitu Dr. Silvestru Morariu; — 2. La 10 óre excursiune in corpore dela catedrala la cinterimu la monumentu; — 3. La 10¹/₂ óre sântirea monumentului de cátra Eminentia S'a Inaltuprésantítulu arhiepiscopu si Metropolitu Dr. Silvestru Morariu; — 4. Cuvéntare comemorativa de protopresbiterulu-stauroforu, profesorulu Dr. Vasile Mitrofanovieiu; — 5. Imnu comemorativu, poesie de Const. Morariu, musica si esecutarea de societatea filarmonica „Armonia.“

In ace'a-si dí la patru óre si jumetate dupa amédia-dí a avutu locu intrunirea óspetiloru si a stimatoriloru lui Pumnulu in localitatile societatiei filarmonice „Armonia,“ dupa urmatoriulu programu:

1. Imnulu poporalu, esecutatu in coru de societatea filarmonica „Armonia“; — 2. Imnu festivu, poesie de Vasile Bumbacu, musica de Eusebiu Mandicevski: coru esecutatu de societatea filarmonica „Armonia“; — 3. Cuvéntare comemorativa de Dr. Ioanu a lui G. Sbiera, ántái'a parte; — 4. Dulce Bucovina, poesie de Vasile Alexandri, musica si esecutarea de societatea filarmonica „Armonia“; — 5. Cuvéntare comemorativa de Dr. Ioanu a lui G. Sbiera, partea a dóu'a; — 6. Limb'a románésca, poesie de Georgiu Sionu, musica si cântarea de societatea filarmonica „Armonia“; — 7. Discursu comemorativu de Ioanu Bumbacu, profesorulu de limba si literatura romána la gimnasiulu superioru c. r. din Cernauti; — 8. Discursu de reprezentantulu societatiei academice „Junimea.“

Totu atanci sér'a la 9 óre, a avutu locu si unu ospetiu intre invetiaceii si stimatorii lui A. Pumnulu. — Vomu reveni in unu numeru mai de-aprópe.

Dlu Vasiliu Basiota jude regiu in pensiune a deschisu cancelaria advocatuala in Abrudu.

In interesulu literaturei. Profesorulu dela gimnasiulu gr. or. din Bitoli'a (Macedonia), dlu Dr. Vasiliu Glodariu, barbatu versatu in cestiuni filologice, adreséza unu caldurosu apelu, catra toti filologii románi si straini, caror'a le jace la inima studiulu limbei románe, cá se-i respunda din tóte punctele de vedere la urmatóarele intrebari importante: — 1. Pentru-ce a prefacutu Románii in cuvéntulu: şerbu, şerbanu, şerbescu, latinesce: servus, servianus, servio, pe s latinescu in siueratórea ş? — 2. Pentru-ce n'au facutu pe e de dupa s in é s'au á, cá in séninu si sérnu, lat. serene? — 3. Pentru-ce au pastratu pe s si pentru-ce au prefacutu pe e in é s'au in á in sërbezu, sër-

bare, sèrbătore? — 4. Ce însemnéa atât șèrbu, câtu și șèrbezu din punctu de vedere etimologicu, sèu care e semsiologi'a loru etimologica? — 5. Stà cuvèntulu nostru șèrbezu în legatura etimologica cu cuvèntulu latinescu servo-are-atum, si déca nu stà, atunci, care e etimologi'a cuvèntului nostru șèrbezu. — 6. Ce e caus'a de noi Români cìsbalcanici amu muiatu pe *l* și pentru-ce l'au conservatu Români transbalcanici sèu Aromân (i) lii, Arumânlii, Armânlii, cum se numescu ei în sborulu (graiulu loru).

La acestea siese întrebări róga dl. Dr. V. Glodariu pe barbati compenti interesati a-i respunde. La casu, cându nu s'ar' aflá nimeni care se dea respunsulu doritu, atunci va publicá dènsulu, deductiunile, lamuririle și interpretatiunile s'ale.

Aseptamu cá dlu Dr. V. Glodariu se nu se marginésca a respunde numai la întrebările suscitade, ci se publice și alte studii filologice de-ale d-sale, cu atât'a mai vèrtosu cà-ci scim cumcà dlu Dr. V. Glodariu de multu lucra în directiunea acést'a.

O bóla nóua. — Foile medicale din Americ'a, aducu scirea cá medicii specialisti au descoperitu o bóla care pâna acum nu s'a mai observatu. Acésta bóla a fostu botezata cu numele: „teisme“ și se póte observá esclusivu numai la ómenii cari béu prea multu ceaiu. Morbulu incepe cu o nervositate grozava, în urma se observa neregularitati în mecanisumul creeriloru și înimei.

Caletoria de nunta cu velocipedulu. Doi americani, soții Lenis, si-au facutu caletori'a nuptiala cu velocipedulu. În decursu de patru luni ei au strabatutu cea mai mare parte a Europei si spunu cá, pe lângă cá au petrecutu fórte bine, n'au cheltuitu decátu câte 26 șilingi (12 fl.) pe dí.

Unu testamentu ciudatu. Colonelulu Mash din Bath (Angli'a) a lasatu unu testamentu prin care testéza rente de câte 10 púnti sterlinge (100 fl.) pe anu paracliseriloru dela besericele din Bath, cu conditiunea c' acesti'a se traga clopotele tânguiosu câte 12 óre în díu'a aniversarei casatoriei s'ale, si în ritmu veselu în díu'a aniversarei mortiei, care l'a liberatu de tirani'a casnica si de acésta viétia ticalósa.

Notitie. — **Unu omu nascutu Vinerea.** Aflamu în díarele Americane urmatóri'a istorisiré, despre patimile unui omu nascutu într'o Vineri. — În lantiuirea atâtóru nenorociri ar' seméná a poveste, déca n'ar' fi garantata cá autentica de numitele díare. Robert Diaz se nascú acum 60 de ani în Portugali'a.

Celu de atâtâu complimentu i-lu facú muma-s'a aruncându-lu în fluviulu Tagu, cá se scape de dènsulu. — Unu cetatiénu 'lu scóse din valuri si-lu duse a-casa. Aci fú mușcatu de o scrófa care-i rupse o cósta. Pre urma trecú într'unu asilu. — Un'a din doici 'lu scapá pe vatra, care erá plina de jaratecu. Dupa acé'a jacú de versatu, de anghina, de scrofule si de tóte cele-lalte bóle ale copiloru. — Se vindecá inse din tóte, trai si

crescú. — Fú datu invetiacelu la unu fauru si unu calu 'lu lovi asiá de tare cà-lu lasá mai mortu. — Fú datu la unu tèmplariu, care spre a-lu invetiá mai iute meștesugulu i-i sparse capulu.

La 18 ani se înamoréza, dar' frumós'a nu vré se scíe de dènsulu, si elu de desperare se spèndiura, — créng'a copaciului se rumpe si Diaz scapa de mórte, dar' în cadere 'si scriuteste unu petioru, cu care jace multu tèmpu. — Întra în armata si se face pontonieriu. Într'o dí furgonulu se restórna si Diaz 'si rumpe petiorulu. Emigréza în Americ'a; — corabi'a se lovesce de stânci, se sfaríma, toti se innéca, elu inse scapa pe o barca si ajunge în Brasili'a; aci se îmbolnaví îndata de friguri galbene. — În Brasili'a se însóra si se apuca de unu micu comerciu; — mcierea i fuge cu banii, pravali'a se aprinde si Diaz dà falimentu. — Plinu de detorii, se duce mai înlontru în Brasili'a; — isbucnesce o revolutiune; e înrolatu cu forti'a într'unu regimentu; la atâtâu ciocnire e facutu prinsonieriu de rebeli si tiènutu soldatu de sila. — În alta ciocnire e ranitu, cade în mân'a vechiloru lui camaradi, cari nu-lu impușca, dar' 'lu tiènu închisu mai multi ani. — La urma rămáne cu bóla cronica si slabitu de totu. Cersiesce pe stradele din Rio-Janiero; — o pisica i-i sare în fația, 'lu sgârie si-i scóte unu ochiu; primesce o bataie sdravèna destinata pentru unu altulu; e luatú si închisu cá vagabondu si cá hotiu, — recunoscutu névinovatu e liberatu. — Unu tauru, care treceá 'lu iá în córne si-lu arunca departe. — Isbucnesce o fortuna mare, care iá oblónele caselorú; unu oblonu 'lu lovesce reu la umèru, — e dusu la spitalu.

Acum trei septemâni lucrá o locomobila într'o strada din Rio-Janiero la scosulu apei. De-odata o róta se desprinde si sbóra pe susu la 100 metri lovindu de mórte pe unu omu. — Erá Robert Diaz, care tocmai esiá din spitalu. — Ómenii 'lu întórsera ér' la spitalu si-lu asiediara în patulu din care se scolase.

— „Déca am avutu nenorocirea de-a me nasce Vinerea, n'am ce face!“ — díse bietulu omu si-i închise ochii pentru totu-de-a-un'a.

'Lu asiediara în carulu funebralu împreuna cu alti morti spre a-lu duce la cemetieriu. — Trecându preste o apa, podulu se rupse si carulu cu mortii cadíu în ríu. — Sarira ómenii si prinsera cadravele, inse unulu lipsiá — a lui Diaz.

De susu trebue facutu începutulu. Regele Frideric Wilhelm I. alu Prusiei intentioná odata a scurtá în platile loru pe toti slujbasii curtiei s'ale, dar' cu deosebire pe cei mai inferiori si anume detragându-le accidentiile de mai nainte, cá spre esemplu luminatulu, incalditulu etc. Fórte naturalu, cá acésta mesura càsianá celoru interesati mare indignatiune si superare. — Câtev'a díle dupace le fú cunoscutu planulu regelui, — întrá consilierulu secret. de Gundling — buffonulu monarchului (nebunulu curtii) desu-de-deminétia în chili'a de dormitu si inaintá fàra de nici o consideratié càtra patulu în care se aflá inca monarchulu,

aruncându cu unu sgomotu mare tóte scaunele in latari.

Regele trezitu prin acestu sgomotu neobici-núitu, trase perdelele patului la o parte si întrebá cu indignatiune: „La dracu, dar' ce sgomotu se face aici?”

„Ah, n'are omulu decâtu totu superari si ne-casuri,” fú respunsulu scurtu.

„Ce tí-s'a întéplatu? Se pare cá ai voi se sfaremi tóte in bucati.”

„Dar' cum póte cinev'a ride, cându nu întélnesce decâtu fechie posomoríte, déca n'aude de-cátu oftari si plângerí?”

„Dar' cine se plânge?”

„Toti servitorii Vostri Majestate, voiti se le rotundíti pré tare venitele loru si asiá destulu de saracacióse.”

„Nu merita altu-cev'a plebea. Fie-care me minte, me insiéla si nu-si implinescu datorii de-cátu pe jumetate.”

„In acestu punctu me unescu si eu cu Ma-jestatea Vóstra. Mie inca nu-mi merge mai bine cu proprii mei servitori. Eri ordonái de esemplu

servitórei mele se spele treptele. Ce făcú inse in prost'ia ei? Ea spalà mai antáiu trépt'a cea mai de josu, dupa ace'a a dóu'a, a trei'a, a patr'a si asié mai departe, si in acestu modu, de sine se întielege, urcându-se cu spalatul in susu, le murdariá pe cele de josu din nou. Unu atare lucru inse nu este vrednicu nici o para chióra; de susu trebuie se se faca inceputulu; — de susu, — nu este dreptu Majestate?

Regele, observându intielesulu duplu, disé zimbindu: „Da, ai dreptate, me voiu întielege cu maresialulu meu de curte.” — Acést'a s'a si întéplatu, ér' servitorii 'si primira plat'a neştirbita dimpreuna cu accidentiele.

J. P.

Bibliografia. — Legea din 1886 Art XXIX.

Despre redactarea Cóloru de Carte Funduala sêu nóua Carte funduala tradusa si esplicata in limb'a româna dupa textulu oficialu originalu de Pavelu Rotariu advocatu in Timisióra. Pretiulu 30 cr. Se póte procurá dela dlu auctoru. — O recomen-damu tuturoru acelor'a pe cari i intereséza, fiendu lucrata într'unu modu cátu se póte mai practicú pentru usulu comunu.

Filantropia prea costisitoare.

— Barbate draga, dà-mi o suta de floreni.

— Pe ce-ti trebuie banii?

— D'apoi scé, cá in adunarea Reuniunei nóstre amu decisu se ne oferimu fie-care hainele celea mai portate si apoi din pretiulu acelor'a se cumperamu haine la copii de scóla.

— D'apoi cá ai tu destule haine vechi — dà-le; apoi pe ce-ti trebuie sut'a de floreni?

— Pentru-cá am aflatu cumcá soçi'a presiedintelui a offeritu o haina facuta numai acum'a-su dóue luni; si poti cugetá cátu se va sémítí de opàrita déca eu voiu dá o haina nóua noutia — ce am dispusu se se faca chiar' acumu pentru sum'a rotunda de o suta floreni pe care ti-o ceru.